7/3398

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
ANKARA

SAYI : **B.09.0.APK.0.21.00.00.17/** /668
KONU :İzmir Milletvekili
Hakkı ÜLKÜ'nün
Yazılı Soru Önergesi.

SÜRELİ
.../.../2004

22 EKİM 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 27.09.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7023/22385 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan; İzmir Milletvekili Hakkı ÜLKÜ'nün, Sayın Başbakanımıza yönelttiği, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri T.B.M.M. **7/3398** Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilginizi ve gereğini arz ederim.

Zeki ERGEZEN
Bakan

EKLER:
EK: 1-Cevap Yazısı (1 adet – 4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
-T.B.M.M.Başkanlığı

Bilgi :
-Başbakanlığa

7/3398

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN HAKKI ÜLKÜ'NÜN
T.B.M.M. 7/3398 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR:

1- Geçen yıl Marmara Denizinde fay hattı ile ilgili çalışma yapan Fransız Le Suroit gemisinin hazırlamış olduğu raporların, Fransa'nın uluslararası bilim dergisi Elsevier'de yayınlandığı iddiaları doğru mudur?

2- Marmara Denizinde; Marmara depremi ve fay hattı ile ilgili Fransız Le Suroit gemisinin 12 bilim adamı ile yapmış olduğu araştırma sonucunda oluşturulan çalışmaların kesin raporları Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti yetkililerine sunulmuş mudur?

3- Bu çalışmaların, Prof. Xavier Le Pichon başkanlığında 12 bilim adamı tarafından gerçekleştirildiği ve İstanbul'da olası bir depremin şiddetinin sanıldığından daha büyük olacağı, vereceği zarar ile etkisinin karşısında korkulması ve ciddiye alınıp buna göre önlem alınması gerekmiyor mu?

4- Bilim adamlarının, olası bir depremde Marmara Denizinde 4 metre ve daha yüksek tsunami dalgalarının olabileceği, depremin Eminönü, Fatih, Zeytinburnu, Bakırköy, Avcılar, Küçük Çekmece ve Büyük Çekmeceyi 9 şiddetinde sarsacağını iddia etmektedirler. Bu iddiaların doğruluk payı nedir?

5- Fransa'nın uluslararası bilim dergisi Elsevie'de yayınlanan raporda, depremin boyutlarının büyük ve ciddiye alınmasının gereğini ortaya koyması karşısında, bu güne kadar bizim görmediğimiz, bilmediğimiz ne tür çalışma yapılmıştır? Çalışma yapılmıyorsa, göz göre-göre geliyorum diyen, şiddetinin ve etkisinin çok büyük olacağı bilim adamları tarafından ortaya konulan verilerle iddia edilen bu deprem karşısında, elimiz kolumuz bağlı bir vaziyette "Allahın hikmeti" diyerek hızlandırılmış tren kazasında olduğu gibi "başarımızı çekemeyenlerin kem gözleri" denerek bilim inkar edilerek, binlerce insanın göz göre-göre ölmesine seyirci mi kalınacaktır?

CEVAPLAR:

1- Fransız IFREMER araştırma kurumuna ait olan Le Suroit gemisi ile Jeofizik etüdler tüm Marmara denizinde 12 Eylül – 19 Ekim 2000 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Marmara Denizi ile ilgili rapor, Sn. Xavier Le PİCHON'un Fransız bilimadamı olması ve çalışmayı kendilerinin yürütmesi nedeniyle, uluslararası bilim dergisi Elsevier'de yayınlanmıştır.

2- Bu rapor, 7269 sayılı yasa gereği bu tür çalışmaların koordinasyonundan sorumlu olan Bakanlığım Afet İşleri Genel Müdürlüğü (Deprem Araştırma Dairesi Başkanlığı)'ne sunulmamıştır. Ancak sadece çalışmaya ait "Marine Atlas of the Sea of Marmara" adlı bir atlas sunulmuştur. Bu atlas içerisinde de Marmara Denizi'nde yapılan sismik verilerin değerlendirme sonuçları yer almakta olup, herhangi bir ham veri bulunmamaktadır.

3- Prof. Dr. Le Pichon ve Prof. Dr. Celal Şengör ve Prof. Dr. Naci Görür ekibince son üç yıllık çalışma sonucunda beklenilen İstanbul depreminde yırtılacak kırık uzunluğu 400 km'den 150 km'ye; 150 km'den 110 km'ye ve en son olarak da 110 km'den 50 km'ye kadar kısaltılmış bulunulmaktadır. Bu süreçte uzatılan kırık uzunluğundan kısaltılan kırık uzunluğuna bağlı olarak, beklenilen deprem büyüklüğü de 7.8'den 7.4'e; 7.4'den 7.0'nın altına kadar düşürülmüş bulunmaktadır. Marmara Denizi'ndeki fay geometrisi, Le PİCHON ve ekibi tarafından sunulan 7.6-8.0 büyüklüğünde bir depreme neden olabilecek geometriye sahip değildir. Bir başka deyişle iddia edildiği gibi fayın tek parçalı olarak yırtılması mümkün gözükmemektedir.

Depremin büyüklüğü, şiddeti, kırılacak fayın uzunluğu, depremin odak derinliği, oluş zamanı, yerel zemin koşulları, yapısal özellikler, topoğrafya, alt yapı davranışı, yangın, heyelan gibi çok çeşitli faktörlere bağlı olduğu için, hangi bölgenin ne kadar şiddette etkileneceği belirsiz olup, verilen değerler senaryo çalışması kapsamında olup tahminden öteye gitmemektedir.

Yukarıda değişik araştırmacılar tarafından ileri sürülen görüşler, Marmara Denizi'ndeki fay geometrisinin tam olarak çözülemediğini ya da sismik profillerin değişik araştırmacılar tarafından farklı yorumlandıklarını göstermektedir. Öte yandan eski deprem izlerini ve tarihlerini ortaya koyan hiç bir paleosismolojik araştırma yapılmadan deprem tehlikesini belirlemenin mümkün olamayacağını belirtmek yerinde olacaktır.

Araştırmacılar tarafından ileri sürülen deprem tehlikesi belirlemeleri sadece tarihsel deprem kataloglarını esas alarak yapılmış istatistiki çalışmalar niteliğindedir. İstanbul'u tehdit eden Marmara Denizi'ndeki deprem tehlikesini belirleyebilmek için, 554, 796, 1296, 1509, 1754, 1766, 1894 gibi depremlerin büyüklükleri, kırık uzunlukları, maksimum-ortalama yerdeğiştirme miktarları, hangi fay parçası üzerinde oluştukları, yinelenme aralıkları ve yırtılma modellerinin kesin olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

4- Marmara Denizi'nde gerçekleştirilen çalışmalar Marmara Denizi'nin Deprem Tehlikesi ile ilgili bilgiler olmayıp, sadece Marmara Denizi'nin batimetrisi (Deniz tabanı topoğrafyası) ile ilgili çalışmalardır. Bu çalışmanın Marmara Denizi'nin deprem tehlikesi ilgili çalışmalar olabilmesi için Marmara Denizi'nin Paleosismisite çalışmalarına ait "Fay segmantasyonu, Her bir segmentin uzunluğu, her bir segmentin atım miktarı, her bir segmentde olan en son deprem tarihi, her bir segmentte olan büyük depremlerde gelişen maksimum atım miktarı ve her bir segmenti deprem tekrarlanma aralıkları gibi bulgular içermesi gerekmektedir.

Marmara Denizi içerisinden geçen Kuzey Anadolu Fayı yanal atımlı bir fay olup, yanal atımlı fayların tsünami oluşturması mümkün değildir. Tsünami'nin olabilmesi için düşey yönlü bir hareketin olması gerekmektedir. Düşey yönlü hareketler de ancak, düşey atımlı bir fay, büyük denizaltı kaymaları ya da volkanların olması ile gerçekleşebilir. Olası Orta Marmara Fay parçası depreminde 4 metrelik dalgaların oluşabilmesi mümkün gözükmemektedir. Ancak Tekirdağ ya da Orta Marmara Çukurluklarında deniz altı heyelanları gelişebilir ve küçük çapta tsünami dalgaları gelişebilir. Ya da 17 Ağustos 1999 depreminde, Gölcük-Değirmendere'de olduğu gibi kıyı çökmesi sonucu, küçük çapta dalgalanmalar gelişebilir.

7/3398

5- Deprem Hazırlıkları, (1) Afet Öncesi, (2) Sırası ve (3) Sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmektedir.

(1) AFET ÖNCESİ

- Kentleşmenin daha güvenli bölgelere yönlendirilmesi amacıyla imar planına esas jeolojik-jeofizik-jeoteknik etütler yapmakta, yaptırmakta, standart ve politikaları oluşturmakta ve denetlemektedir.

- Mikrobölgelendirme çalışmaları kapsamında, tüm belediyeler için örnek el kitabı yayınlanmıştır.

- Onarım konusunda güçlendirme yönetmeliği çalışmaları başlatılmıştır.

- Yeniden yapılanma konusunda, Doğu Anadolu Fayı boyunca yer alan Elazığ, Adıyaman, Malatya ve Maraş illerini kapsayan pilot bölgede tüm kırsal yerleşim alanlarında depreme dayanıksız yapıların yıkılarak yeniden yapılması (DEKAYAP) projesi başlatılmıştır.

- Depreme dayanıklı altyapı

- Depreme dayanıklı bina yapımı çalışmaları, kapsamında "Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik" yeniden ele alınmış ve yeni yönetmelik çalışmaları başlatılmıştır.

- Yapı denetimi, Yapı denetim yasası hayata geçirilmiş ve doğal afet sigortası ülkenin gündemine taşınmıştır.

- Erken Uyarı Sistemlerinin geliştirilmesi, bölgesel ölçekte ivme-ölçer istasyonları kurularak erken hasar tahmini ile ilgili pilot çalışmalar başlatılmıştır.

- Depremlerin Önceden Kestirilmesi Çalışmaları, pilot bölgeler belirleyerek deprem haberci istasyonları kurulmuş ve çeşitli uluslararası kurum ve üniversitelerle işbirliği yapılarak projeler yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir.

- Deprem Senaryolarının Yapılması (Can kaybı ve yıkılacak bina sayısı öngörüleri), Bakanlığımız İstanbul ile ilgili olarak deprem senaryosu çalışması gerçekleştirmiş ve İstanbul'un yeniden yapılanması konusunda bir proje başlatmıştır. Bu proje kapsamında JICA-İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce gerçekleştirilen İstanbul Master Planı, mikrobölgeleme çalışmaları, imar planına esas jeolojik-jeoteknik raporlar, tüm afet envanteri, yapı envanteri ve devlet istatistik verileri birlikte değerlendirilmeye alınmış ve GIS ortamında yorumlanması planlanmıştır.

- Deprem tatbikatları, Deprem öncesi, sırası ve sonrasında vatandaşlarımızın nasıl davranması gerektiği konusunda el kitapçıkları basılmıştır.

7/3398

(2,3) AFET SIRASI ve SONRASI

- Hasar tespit
- İlk yardım
- Hastane
- Ulaşım
- Barınma
- Hak sahipliği ve borçlandırma
- Gerekli psikolojik tedavi
- Onarım ve güçlendirme çalışmaları
- Kalıcı konut yapımı

Konusunda Bakanlığım Afet İşleri Genel Müdürlüğü her tür çalışmaları gerçekleştirmektedir

Herhangi bir afet vukuunda kriz yönetimi, 7269 sayılı "Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik" gereği, Vali veya görevlendireceği Vali Yardımcısının başkanlığında oluşturulan "İl Kurtarma ve Yardım Komitesi" marifetiyle gerçekleştirmektedir.
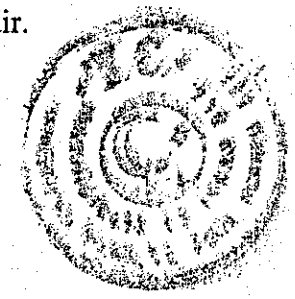
Yine bakanlık olarak olası deprem afetlerinin önceden belirlenmesi ve oluşabilecek can ve mal kayıplarının en aza indirilmesi konusunda tüm bilimsel veriler ve teknolojik imkanlar kullanılmak suretiyle çalışmalar sürdürülmektedir.